

Renate in Samo Rugelj
ZGODBA O REVIJI BUKLA
Prvih 20 let: 2005–2025

RENATE IN SAMO RUGELJ

**ZGODBA O
REVIJI BUKLA**

Prvih 20 let: 2005–2025

Spremni besedili:
prof. dr. Miha Kovač
in Rok Glavan

UMco
25 let

Ljubljana 2025

Renate in Samo Rugelj
ZGODBA O REVIJI BUKLA
Prvih 20 let: 2005–2025

© **UMco, d. d., Miha Kovač, Rok Glavan,**
Samo Rugelj in Renate Rugelj, 2025.
Vse pravice pridržane.

Izdajatelj in založnik: UMco, d. d.
Zbirka 'Knjige o knjigah'

Spremni besedili: dr. Miha Kovač in Rok Glavan

Odgovorni urednik: Samo Rugelj
Knjigo uredila: Renate Rugelj
Jezikovni pregled: Barbara Štefančič
Oblikovanje ovitka in prelom: Aleš Cimprič
Slika na naslovnici: Depositphotos
Tisk: Camera, d. o. o.
Naklada: 400 izvodov, 1. natis
Ljubljana 2025

V okviru določil Zakona o avtorski in sorodnih pravicah so brez pisnega dovoljenja založbe prepovedani reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, v številni fotokopiranje, tiskanje in shranjevanje v elektronski obliki.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

050(497.4):655.4

RUGELJ, Renate

Zgodba o reviji Bukla : prvih 20 let: 2005-2025 /
Renate in Samo Rugelj ; spremni besedili Miha Kovač
in Rok Glavan. - 1. natis. - Ljubljana : UMco, 2025. -
(Zbirka 'Knjige o knjigah')

ISBN 978-961-7225-41-9
COBISS.SI-ID 247381763

UMco, d. d., Leskoškova 12, 1000 Ljubljana
tel.: 01/ 520 18 39, e-pošta: bukla-urednistvo@umco.si, www.bukla.si

VSEBINA

UVODNA BESEDA	
ZARES: ZAKAJ POTREBUJEMO REVIJE O KNJIGAH?	7
Prof. dr. Miha Kovač	
KRATKA ZGODOVINA SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA REVIJALNEGA ZALOŽNIŠTVA IN ZGODBA O NASTANKU REVIJE BUKLA	13
Renate Rugelj	
NASLOVNICE REVIJE BUKLA	64
ŠE OSEBNA ZGODBA	
KAKO TO, DA SMO SE LOTILI BUKLE	103
Samo Rugelj	
HISTORIA SCRIPTA MANET!	115
Rok Glavan	

UVODNA BESEDA

ZARES: ZAKAJ POTREBUJEMO REVIJE O KNJIGAH?

Prof. dr. Miha Kovač

ČE BERETE TE VRSTICE, SPOŠTOVANA BRALKA ALI BRALEC, (skoraj) zagotovo sodite med tiste, ki jim revija *Bukla* lajša življenje: brez nje se v poplavi novo izdanih knjig kratko in malo ne bi znašli.

Razlogi, zaradi katerih imamo iz leta v leto večje težave z navigacijo v morju knjig, imajo povsem realno, statistično ozadje. Tako je leta 1911 v Franciji živeči poljski statistik B. Iwinski izračunal, da je med leti 1450 do 1910 v zahodni civilizaciji izšlo več kot deset milijonov knjižnih naslovov, to število pa se je v naslednjih tridesetih letih povečalo še za 3,5 milijona naslovov. Leta 1986 je bilo število letno izdanih knjig že 2,71-krat večje kot leta 1955, leta 2009 pa je Google naznanil, da je do tedaj na svetu izšlo 168 milijonov knjižnih naslovov. V seštevku vse to pomeni, da je med letoma 1912 in 2009 izšlo 1580 odstotkov več knjižnih naslovov kot med

letoma 1450 in 1911; na letni ravni je to povečanje skoraj 8000-odstotno. Večina novo izdanih knjig je izšla v razvitih državah.

A to še zdaleč ni vse. Od leta 2009 do danes se je število novo izdanih knjig globalno tako povečalo, da je kakršnakoli resna statistika postala nemogoča. Še več: tudi odgovor na vprašanje, kaj je knjiga, naenkrat ni več preprost. Je denimo roman, objavljen na eni od platform, namenjenih fenovski književnosti, knjiga ali ne? In kaj je s samozaložniškimi knjigami, objavljenimi na globalnih knjigotrških platformah, kot je Amazon? A to še ni vse. So zvočnice knjige ali nekaj tretjega? Če v zvočno obliko preformatiramo knjigo, ki je prej izšla v tiskani obliki, temu najbrž brez zadržkov lahko rečemo zvočna knjiga. Toda kaj, če je zvočnica najprej izšla v zvočni obliki, njena tiskana ali elektronska verzija pa sploh ne obstaja? In kaj, če je pripovedna zvočna vsebina strukturirana podobno kot televizijska serija, v denimo desetih 45-minutnih epizodah, ki jih družijo isti junaki, a je vsaka epizoda zgodba zase, ki ima tudi vsaka različnega avtorja ali avtorico? Je to zvočna knjiga ali zvočna serija? Ali ISBN (v neknjižnem jeziku povedano nekakšna matična številka za vsak novo izdan knjižni naslov) sodi na tako reč ali ne?

Na ta vprašanja v času, ko revija *Bukla* obhaja svoj 20. rojstni dan, nimamo jasnih odgovorov. Oziroma imamo odgovor, ki ga ponuja bralna in – recimo temu – založniška praksa: ogromno v prejšnjem odstavku opisanih besedil, ki bi jim v prejšnjem stoletju najbrž rekli knjiga, izide brez ISBN,

zato za izdelavo resnih knjižnih statistik nimamo pravega orodja. Poleg klasičnega knjižnega vesolja, ki ga naseljujejo založniki, knjigarnarji in knjižničarji ter knjige, opremljene z ISBN, se je v zadnjih dvajsetih letih očitno razvilo še eno bralno vesolje, ki živi povsem svoje življenje.

Razloga, da smo se znašli v tej zmešnjavi, sta dva. Poleg vse več ljudi, ki imajo veselje do pisnega izražanja, je do eksplozije bralnih in zvočnih vsebin prišlo zaradi tehnološkega razvoja, ki je pomembno pocenil knjižno produkcijo, hkrati pa omogočil objavlanje na številne nove načine. Če denimo pred 40 leti ni bilo smotrno tiskati knjig v manjši nakladi kot 1000 izvodov, strošek za to pa je bil podoben nakupu manjšega avta, lahko danes knjigo naredimo v enem, nekaj deset in nekaj sto izvodih, strošek pa pogosto ne presega cene navadnega, gorskega ali električnega kolesa (pač odvisno od naklade). Elektronsko knjigo lahko naredimo in jo ponudimo drugim v branje tako rekoč za ceno kolesarskega zvonca, samo vprašanje časa pa je, kdaj bo programska oprema zapisano knjigo za podobno marginalen strošek pretvorila v povsem sprejemljivo zvočno obliko.

Posledično se danes po laičnih ocenah v različnih formatih v tem novem bralnem vesolju svaljka nekaj milijonov »knjižnih« vsebin, ki so onkraj statističnih radarjev klasične založniške industrije. Ogromno teh vsebin je v angleščini, toda lagali bi si, če bi trdili, da to novo bralno vesolje na slovenski kulturni prostor nima vpliva: po raziskavah bralnih navad je tudi pri nas predvsem mlajša generacija reden konzument tovrstnih vsebin. Boj za njihovo pozornost bo v

naslednjih letih in desetletjih boj za preživetje slovenskega knjižnega založništva, morda pa tudi jezika.

Vsaj kar zadeva jezik, je povsem možno, da bomo ta boj dobili s pomočjo umetne inteligence, ki bo tovrstne vsebine avtomatično prevajala v slovenščino. Kar pa zadeva založništvo, obstoji v večjih kulturah nekajkrat preizkušeno zdravilo: klasični knjižni založniki dobre in/ali množično brane vsebine iz digitalnega vesolja prenesejo v svoj svet, tako da jih izdajo v tiskani obliki. Tudi s pomočjo TikToka je tiskana knjiga tako postala nekakšen trofejni predmet digitalnih domorodcev, knjižno založništvo pa je avansiralo v »magistra elegantie« digitalnega bralnega okolja. Zato je njegova prihodnost še vedno svetla, utelešena morda v nekoliko manjšem številu izdanih, a toliko bolj premišljeno prebranih in trženjsko podprtih naslovov. Verjamem, da je to ena od možnih prihodnosti tudi slovenskega založništva.

V takem bralnem okolju so revije, kot je *Bukla*, pomembne vsaj iz dveh razlogov. Celó če bi se število izdanih naslovov v Sloveniji prepolovilo na pet na dan, je s stališča posameznega bralca tudi nad tako knjižno produkcijo nemogoče imeti pregled; to prej ali slej velja tudi za nišne bralce, z zanimanjem zgolj za eno ali dve knjižni zvrsti, saj tudi v slovenščini izdane novitete letijo s preveč različnih koncev, da bi lahko polovili vse, ki nas zanimajo. Rešitev je seveda v tem, da to selekcijo za nas opravi nekdo drug: da za nas opiše in predstavi knjige, ki so javno dostopne in ki po mnenju urednikov dosegajo osnovne uredniške in tehnične standarde, hkrati pa so vredne najmanj tega, da jih vzamemo v roke in

prelistamo, če spadajo v našo sfero zanimanja. To vlogo *Bukla* zadnjih dvajset let opravlja s spoštovanja vredno vnemo, prihajajoče spremembe pa nakazujejo, da bi bilo naravnost odlično, če bi to počela še naprej.

Drugi razlog je seveda ta, da *Bukla* ne objavlja le intervjujev z avtorji in prikazov knjig, temveč tudi številne zapise o delovanju slovenskega knjižnega trga in delu vseh, ki iz ozadja omogočajo, da ta trg deluje: urednikov, prevajalcev, knjižničarjev, knjigarjev, pa tudi strokovnjakov za otroško in mladinsko književnost in vseh tistih, ki se v Sloveniji ukvarjajo s promocijo knjižnega branja. Tako rekoč je edini medij, ki to počne sistematično. Kdorkoli bi si želel natančneje razumeti, kaj se je s slovenskimi knjigami in knjižnim trgom dogajalo v zadnjih 20 letih, bi zato moral svoj prvi, drugi, tretji, najbrž pa tudi četrti raziskovalni korak začeti z listanjem *Bukle*. Kot raziskovalec knjižnega trga si zato želim, da bi bile vse *Bukle* nekoč javno dostopne na spletu, opremljene z učinkovitimi iskalnimi orodji, in pa seveda, da bi *Bukla* še naprej tako natančno popisovala slovensko knjižno krajino.

Šarm življenja v prepletu naglih, nepričakovanih in z večerajšnjega zornega kota neverjetnih sprememb je tudi v tem, da se tu in tam najde kaka stalnica. Zato želim *Bukli* dolgo in srečno življenje.

bukla

Brezplačna revija o dobrih knjigah.
www.bukla.si

Revija Bukla ima več kot
200 stojal po vsej Sloveniji.

* Pričujoče besedilo, predvsem zgodovinski del, je povzeto po magistrski nalogi Renate Rugelj, 2015.

KRATKA ZGODOVINA SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA REVIJALNEGA ZALOŽNIŠTVA IN ZGODBA O NASTANKU REVIJE BUKLA

Renate Rugelj

BUKLA PRED DVAJSETIMI LETI seveda ni nastala v praznem prostoru, temveč je – kot se je po približno desetih letih njenega izhajanja izkazalo v moji precej podrobni raziskavi* – nasledila žlahtno tradicijo knjižnih tiskovin, ki so se na Kranjskem pojavile že v 17. stoletju. Še večjo vlogo pa so splošnoinformativne revije o knjigah, namenjene širši javnosti, dobile po drugi svetovni vojni. Od takrat so se osem desetletij pod različnimi imeni in v različnih oblikah skoraj neprekinjeno pojavljale v našem prostoru in tako ustvarile bogato tradicijo, ki traja vse do danes. Zdi se mi pomembno poudariti, da *Bukla* na nek način stoji in raste na rameh svojih prednikov, četudi ob njeni zasnovi tega še nismo vedeli. Pa pogledjmo, kam lahko *Buklo* uvrstimo in kako je nastala. Obstajajo štiri večje skupine tiskanih revij, ki imajo v svojem vsebinskem osrčju knjigo, in če za začetek želimo

razumeti, kaj *Bukla* je (in tudi kaj *Bukla* ni), je prav, da znamo med njimi postaviti ločnico.

Knjigotrške revije oz. knjižni prodajni katalogi

Knjigotrške revije ali knjigotrški katalogi so skupina periodičnih (ali občasnih) publikacij, ki jih izdaja posamezna založba, knjigarniška veriga ali samostojna knjigarna, v glavnem pa služijo kot oglaševalsko orodje knjigarjev in/ali založnikov za povečanje prodaje njihovih knjig. Pripravljajo jih marketinške službe ali službe za stike z javnostjo posamezne založbe ali knjigarne, v njih pa so predstavljeni le tisti knjižni naslovi, ki so nastali v njihovi založbi in jih izdajatelj tudi prodaja. Taki katalogi so v glavnem pripomočki za pospeševanje prodaje konkretnih knjig in prinašajo informacije, ki vabijo k nakupu oz. olajšajo odločitev za nakup neke določene knjige. Taki katalogi so na primer nekdanji *Krog* in katalog knjižnega kluba *Svet knjige*, ki jih je za svoje kupce izdajala oz. slednjega še naprej izdaja založba Mladinska knjiga, potem *Knjižna panorama*, ki jo je od sedemdesetih let prejšnjega stoletja za svoje prodajne zastopnike in kupce izdajala DZS itn. V to kategorijo štejemo tudi večstranske zloženke, brošure ali promocijske letake drugih založb, samostojne kataloge pa ob začetku leta pripravijo tudi nekatere večje in dobro organizirane založbe ter v njih predstavijo svoj načrtovan program izidov.

Specializirane revije o knjigah

Specializirane revije o knjigah so tiste revije, ki s svojimi vsebinami pokrivajo le določen segment knjig – lahko

le določen žanr (npr. revije o poeziji, žanrskih ali otroških knjigah ...), za katerega so izdajatelji posebej specializirani – ali pa se zelo strokovno vsebinsko lotevajo le posameznih členov komunikacijskega kroga knjige in zato nagovarjajo le določen del strokovne ali splošne javnosti. Sem spadajo npr. *Poetikon* – revija za poezijo in poetično, revija *Knjižnica* – revija za področje bibliotekarstva in informacijske znanosti, *Mentor* – revija za mlade avtorje in novo literaturo, *Otrok in knjiga* – revija za področje mladinske književnosti in književne vzgoje, *Eko knjiga*, ki je včasih priporočala literaturo z domačo in tujo ekološko vsebino, idr.

Literarnokritične knjižne revije

Literarne in literarnokritične revije o knjigah so vsebinsko organizirane tako, da poleg daljših, poglobljenih in analitičnih književnih kritik in esejev objavljajo tudi dolge intervjuje s književnimi ustvarjalci ter seveda tudi leposlovske (odlomke iz romanov, kratke zgodbe in poezijo). Namenjene so vsem, ki so z literaturo tesneje povezani – od literarnih ustvarjalcev prek avtorjev do urednikov –, ali pa njihovi bralci spadajo v aktiven krog literarnih interesnih skupnosti. V to skupino štejemo revije, kot so npr. *Literatura* – mesečnik za književnost, *Sodobnost* – revija za književnost in kulturo, *Apokalipsa* – revija za preboj v živo kulturo, *Dialogi* – revija za kulturo in družbo idr. Literarnokritične revije so prostor križanja različnih interesov, pogosto imajo širši kulturni kontekst in so pomembno polje literarne produkcije in percepcije literature.

NASLOVNICE REVIJE BUKLA

V nadaljevanju si pogledjmo nabor in razvoj naslovnice revije Bukla od prve številke poleti 2005 naprej.

V prvi fazi, ki je trajala skoraj tri leta, so bili za naslovnice uporabljene grafični detajli posameznih knjig, poleti 2008 smo začeli s serijo avtorskih fotografij domačih knjižnih ustvarjalcev in ustvarjalcev, ki smo jo zaradi finančnih težav morali nekajkrat prekiniti s serijo fotografij neznanih bralcev, ki smo jih kupovali v različnih svetovnih bazah.

Večino avtorskih naslovnice je fotografiral Borut Krajnc (št. od 31 do 42, od 69 do 85, od 88 do 90, od 93 do 114, od 116 do 130, od 134 do 139, od 141 do 148, od 150 do 152, od 160 do 166, od 170 do 174, od 179 do 189), nekaj jih je opravila Nada Žgank (št. 123–124, 131, 147, 149, 167, 168, 169, 176–177, 178), dve sta nastali pred objektivom Luke Dakskoblerja (št. 86–87, 91–92), po eno pa sta prispevali Ana Iza Sajko (št. 115) in Eva Škofič Maurer (št. 140). Naslovnico Bukle št. 55–56 je ilustriral Zoran Smiljanić.

Bukla št. 1, avgust–september 2005

Bukla št. 2, oktober 2005

Bukla št. 3, november 2005

Bukla št. 4, december 2005–januar 2006

Bukla št. 5, februar 2006

Bukla št. 6, marec 2006

Bukla št. 7, april 2006

Bukla št. 8, maj 2006